
مجموعه‌ی چکیده‌ی مقالات سومین همایش ملی

آسیب‌های اجتماعی ایران

بهار ۱۳۹۷

برگزارکنندگان:

انجمن جامعه‌شناسی ایران

مرکز مطالعات و تحقیقات زنان دانشگاه تهران

فقر شهری و توزیع آسیب‌ها و جرایم اجتماعی

حسین اکبری^۱

مقدمه

بررسی تاثیر حوزه اقتصادی در آسیب‌ها و جرایم اجتماعی طی چندین دهه اخیر توجهات تجربی و نظری فراوانی را به خود جلب کرده و در این ارتباط تحقیقات مختلفی در دنیا انجام شده که در آنها تاثیر تعیین کننده‌های مختلف اقتصادی (مانند بیکاری، توزیع نابرابر منابع، فقر و...) بر گسترش انواع آسیب‌ها و جرایم اجتماعی به شیوه‌های مختلف مورد آزمون قرار گرفته‌اند. همچنین بررسی نظریات جامعه‌شناختی آسیب‌های اجتماعی نیز نشان از تاثیر وضعیت و شرایط اقتصادی در افزایش بروز آسیب‌ها و جرایم اجتماعی دارند. در این بین سه دسته از نظریه‌ها تبیین واضح‌تری از رابطه عوامل اقتصادی با آسیب‌ها و جرایم اجتماعی دارند که شامل نظریه‌های ساختاری فرصتی، نظریه‌های فرهنگی و نظریه‌های فشار می‌باشد. یکی از متغیرهای مهم در بررسی میزان آسیب‌ها و جرایم اجتماعی سطح درآمد و گستره فقر شهری بویژه در کلان‌شهرها می‌باشد. فقر و عدم تامین نیازهای مادی بر اساس نظریات و تحقیقات بسیار، امکان درگیری افراد را در انواع آسیب‌ها و جرایم اجتماعی افزایش می‌دهد.

روش

مطالعه حاضر با بررسی ۶۹۰۴ خانوار شهری در ۱۵۴ محله شهر مشهد به بررسی رابطه بین سطح درآمد و میزان برخورداری از امکانات زندگی (فقر شهری) با انواع آسیب‌ها و جرایم اجتماعی آنها پرداخته است. تحقیق به روش پیمایشی انجام و داده‌ها با استفاده از ابزار پرسشنامه گردآوری شده‌اند. جامعه‌ی آماری تحقیق، همه‌ی مردان و زنان بالای ۱۵ سال مناطق ۱۳ گانه شهر مشهد می‌باشند که با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شده‌اند.

یافته‌ها

بررسی نتایج نشان دهنده شکاف بزرگ اقتصادی در شهر مشهد است به گونه‌ای که شکاف درآمدی دهک دهم نسبت به دهک اول درآمدی بیش از ۱۹ برابر می‌باشد. همچنین بر اساس یافته‌ها ۶۳/۸ درصد خانوارهای مورد بررسی در سه دهک پایین

۱. دکتر جامعه‌شناس، دانشگاه فردوسی مشهد h-Akbari@um.ac.ir

آسیب‌های شهری و سکونتگاهی ۲۲۱

درآمدی قرار داشتند. بررسی رابطه بین سطح درآمد و وضعیت برخورداری از امکانات اقتصادی (فقر شهری) نشان دهنده رابطه مثبت و معنی دار بین سطح درآمد (رابطه منفی) و فقر شهری (رابطه مثبت) با آسیب‌های اجتماعی می‌باشد.

نتیجه‌گیری

نتایج مطالعه نشان داد که توزیع فضایی آسیب‌ها و جرایم اجتماعی رابطه قوی با توزیع فضایی فقر شهری و عدم برخورداری از حداقل امکانات زندگی در محلات شهر مشهد دارد. بر این اساس شهر مشهد به دو بخش کم برخورداری پر آسیب و برخورداری با آسیب کمتر تقسیم شده است.

کلید واژگان: فقر شهری، آسیب‌ها و جرایم اجتماعی، دهک‌های درآمدی، توزیع فضایی، مشهد